

Pregled poznatijih servisa

- **WAIS** servis koji omogućuje uniformni pristup različitim bazama podataka.
- **Archie** servis koji pomaže u lociranju datoteka i direktorija na anonimnim *ftp* serverima
- **Hytelnet** hipertekstualna baza podataka pokazivača na resurse dostupne preko *telnet*-a
- **Whois** servis za pronalaženje *e-mail* adresa, telefonskih brojeva i ostalih, od korisnika autoriziranih podataka
- **X.500** protokol za povezivanje lokalnih imeničkih servisa u distribuirani globalni imenik
- **Netfind** sustav za lociranje osoba, računala i organizacija na osnovu nepotpunih podataka
- **Trickle** alternativa za *ftp*, alat dostupan i korisnicima izvan *Internet*-a
- **Bitftp** *e-mail* sučelje među korisnicima EARN-a, *Bitnet*-a i pridruženih mreža, te *ftp* servera na *Internet*-u
- **Listserv** programski sustav za upravljanje distribucijskim *e-mail* listama
- **Usenet** (Netnews), servis koji omogućuje pretraživanje velikih arhiva *e-mail* poruka s javnih distribucijskih lista
- **Netserv** servis za brzi pristup repozitorijima programskih i ostalih datoteka, od interesa za EARN/*Bitnet* zajednicu
- **Ftpmail** kombinacija *ftp* i *e-mail* servisa
- **Prospero** distribuirani sustav virtuelnih datoteka koje reprezentiraju resurse *Internet*-a
- **IRC** konverzijski *real-time* sustav
- **Relay** multilateralna izmjena poruka

Odabrani mrežni resursi

- <gopher://gopher.srce.hr/> - gopher SRCA
- <http://www.srce.hr/> Web SRCA
- <gopher://carnet.hr/> CARNet gopher
- <http://www.earn.net/gnrt/notice.html> EARN-ov priručnik za korištenje mrežnih servisa
- <gopher://nywork1.undp.org> Gopher Organizacije ujedinjenih naroda
- <gopher://info.und.edu:901/11/info/government/factbook91> CIA World Factbook
- <gopher://gopher.micro.umn.edu/> ogledni gopher na sveučilištu u Minessotti
- <http://www.ncsa.uiuc.edu/SDG/Experimental/vatican.exhibit/Vatican.exhibit.html> rimska renesansa; izložba iz Vatikanskog muzeja
- <http://wings.buffalo.edu/world> senzitivna karta WWW servera širom svijeta
- <telnet://nuacvm.acns.nwu.edu/> Biblioteka modernih umjetnosti na sveučilištu Evanston, IL
- <ftp://info.cern.ch/> pregled često postavljanih pitanja (FAQ) o WWW-u
- <ftp://pit-manager.mit.edu/> pregled često postavljanih pitanja (FAQ) o Gopheru
- <http://www.cis.ohio-state.edu/hypertext/faq/usenet/FAQ-List.html> pregled distribucijskih lista sa često postavljanim pitanjima (FAQ) po tematskim područjima
- <http://www.ncsa.uiuc.edu/SDG/Software/Mosaic/StartingPoints/NetworkS tartingPoints.html> Zbirka odabranih mrežnih informacijskih resursa

SRCE

SVEUČILIŠNI RAČUNSKI CENTAR
Josipa Marohnića bb, Zagreb

MREŽNI INFORMACIJSKI SERVISI

Kratki priručnik

Mladen Vedriš
Branka Ljubas

Studeni, 1994

Osnovne mrežne usluge

✉ **e-mail** - elektronska pošta

📁 **ftp** -protokol za prijenos podataka

🖨 **telnet** - udaljeni rad na računalu

Mrežni informacijski servisi

Informacijski resurs je svaka organizirana kolekcija podataka, pohranjena na jednom ili više računala. Informacijski resurs koji je dostupan preko mreže naziva se mrežnim informacijskim resursom.

Informacijski servis je kolekcija programa pomoću kojih neki informacijski resurs postaje dostupan. Informacijski servis pomoću kojeg neki informacijski resurs postaje dostupan preko mreže, naziva se mrežnim informacijskim servisom.

Komponenta informacijskog servisa koja omogućuje pristup do resursa i automatsko prikupljanje podataka na osnovu upita ili naredbi naziva se **server**, dok se komponenta koja korisnikove upite i naredbe prosljeđuje serveru te prihvaća i interpretira odgovore na korisniku prepoznatljiv način naziva **client**.

Svaki mrežni resurs može se na jedinstven način identificirati pomoću pokazivača koji se naziva **URL (Uniform Resource Locator)**. URL u općem obliku izgleda ovako:

```
<protokol>://<adresa>@<računalo>[:<port>]  
[<tip resursa>][<direktorij>][<datoteka>]
```

📖 **Gopher, Veronica, WWW** navigacijski servisi za istraživanje mreže te pronalaženje i pregledavanje mrežnih resursa.

📄 **WAIS (Wide Area Information Server)** pretraživanje ineksiranih tekstova u različito organiziranim bazama podataka

👤 **Archie, Hytelnet, Trickle, Bitftp** lociranje i dobavljanje datoteka, softvera

😊 **WHOIS, X.500, Netfind** pronalaženje podataka o osobama, računalima, mrežama i organizacijama

📧 **Listserv, Netnews** informiranje i komunikacija među članovima različitih interesnih grupa

Gopher

Gopher je distribuirani servis za istraživanje mreže, te lociranje i dohvrat mrežnih resursa.

👓 Sintaksa naredbe za poziv Gopher klienta je sljedeća:

```
gopher [-sSbDr][[-t<naslov>][[-p<direktorij>] |  
-T<tip>][[-l<pojam>][<računalo>][<port>]
```

Najčešći Gopher objekti			
Oznaka	Tip	Opis	Događaj
/	1	Direktorij	Prikaz izbornika
.	0	Tekst	Ispis teksta
<	s	Zvuk	Reprodukcija zvuka
<Picture>	l,g	Slika	Prikaz slike
<Movie>	;	Video	Reprodukcija zapisa
<TEL>	8	Telnet	Prijava na računalo
<Bin>	9	Binarni	Download
<PC Bin>	5	DOS bin	
<Mime>	M	Mime datoteka	Prihvata teksta, slike, zvuka ili video zapisa
<CSO>	2	Phonebook	Ispis imenika
HTML	h	hypertext	Prijelaz u WWW

Naredbe Gopher klientu	
Q,(q)	Bezuvjetni, (uvjetni) izlaz
A,(a)	Spremanje izbornika(linije) u zbirku
R,(r)	Glavni izbornik za izbornik (liniju)
S,(s)	Pohrana izbornika (stavke) u datoteku
=,(^)	Tehničke informacije o liniji (izborniku)
!,\$	Izlaz u UNIX ili nadređeni proces
Ctrl-T	Lokalno vrijeme i datum
Ctrl-L, Ctrl-L	Osvježavanje ekrana
g	e-mail administratoru odabrane linije
f	Povezivanje na ftp server
/(n)	Traženje riječi (sljedeće riječi)
O,(o)	Promjena opcija,(novi Gopher server)
D,(d)	Download (brisanje bilješke)

Veronica je protokol za lociranje mrežnih informacijskih resursa na Gopher serverima širom svijeta.

World Wide Web

World Wide Web (WWW ili W³) je distribuirani informacijski sustav za istraživanje mrežnih resursa, zasnovan na konceptu *hiperteksta* i *hipermedije*, dakle dokumenata koji sadrže linkove, bilo samo na dokumente, bilo na grafiku, video i zvukove.

Najpopularniji *clienti* WWW servisa su **Line mode browser, Lynx i Mosaic**.

👓 **Line mode browser** je linijski **WWW client** sa jednostavnim korisničkim sučeljem u kojem su linkovi označeni brojevima u uglatim zagradama, i referenciraju se pozivom na određeni broj. Sintaksa naredbe za poziv **Line mode browser-a** je sljedeća:

```
www [<opcije>] [<URL>] [<pojam>]
```

👓 **Lynx** je ekranski **WWW client**, snabdjeven korisničkim sučeljem u kojem su linkovi označeni osvjetljenim dijelovima teksta, a referenciraju se pozicioniranjem kursora na odgovarajuću riječ i pritiskom na tipku **Enter**. Sintaksa naredbe za poziv **Lynx-a** je sljedeća:

```
lynx [<opcije>] [<URL>]
```

👓 **Mosaic** je **WWW client** snabdjeven grafičkim, zvučnim i video sučeljem, sposoban za rad s mnogim i raznorodnim protokolima te predstavlja trenutni *state of art* na području mrežnih informacijskih servisa. Linkovi su označeni osvjetljenim dijelovima teksta ili slike i referenciraju se odabiranjem pomoću miša. Sintaksa naredbe za poziv **Mosaic-a** je sljedeća:

```
Mosaic [<opcije>] [<URL>]
```